

Citiți lecția din manual: *Perceperea timpului și a spațiului*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Perceperea timpului și a spațiului

1. Definiții

Cronologie = știință auxiliară a istoriei care are ca obiect de studiu stabilirea epocilor și a datelor; succesiune în timp a evenimentelor istorice.

Calendar = sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile, bazat pe fenomene astronomice periodice.

Epocă istorică = perioadă de timp din istorie marcată prin anumite evenimente importante.

2. Perceperea timpului în istorie

- Istoria studiază trecutul și trasează direcțiile viitorului: ieri, azi și mâine, orice eveniment istoric petrecut în trecut având un efect în viitor (relație de cauzalitate);
- omul trăiește într-un anumit teritoriu, într-un anumit loc, pe care prezența sa îl transformă într-un spațiu istoric (sat, oraș, regiune, țară sau continent), iar la rândul său, spațiul va influența evoluția societății umane;
- cele două dimensiuni ale existenței umane, timpul și spațiul, sunt studiate de disciplinele auxiliare ale istoriei, cronologia și geografia istorică.

3. Cronologie și periodizare

- un rol important în cunoașterea istoriei revine **cronologiei**, care împarte evoluția omenirii în unități ale timpului istoric: 1 an (unitate fundamentală) = 365 sau 366 de zile (o dată la 4 ani - an bisect), 1 deceniu = 10 ani, 1 secol = 100 de ani și 1 mileniu = 1000 de ani;
- atunci când notăm deceniile, secolele și mileniile utilizăm, de regulă, cifre romane (romanii au avut un sistem de numărare simplu, bazat pe 7 litere din alfabet): I - 1; V - 5; X - 10; L - 50; C - 100; D - 500 și M - 1000;
- măsurarea timpului s-a realizat în mod diferit, pe baza unor **calendare** solare (care se bazează pe rotația Pământului în jurul Soarelui), a unor calendare lunare (care se bazează pe rotația Lunii în jurul Pământului) și a unor instrumente construite în acest scop: clepsidra, ceasul (cadranul) solar, cronometrul și calendarul;
- istoricii au împărțit evoluția societății în etape mai mari de timp, numite **epoci istorice**: Preistoria, Antichitatea (Epoca Antică), Evul Mediu, Epoca Modernă și Epoca Contemporană (deși prezintă elemente comune, durata lor nu este aceeași în diferitele părți ale lumii);
- prin periodizare istoria a fost împărțită în două ere istorice importante:
 - a. Perioada trecută de la apariția oamenilor pe Pământ până la anul nașterii lui Iisus Hristos (notată î.Hr.) - anul 1: evenimentele din această eră sunt datate în ordine descrescătoare;
 - b. Perioada cuprinsă între anul 1 și prezent (notată d.Hr.): datarea evenimentelor este realizată crescător.

4. Spațiul istoric

- spațiul istoric poate fi definit astfel:
 - a. Întinderea de pământ pe care omul a cunoscut-o și a luat-o în stăpânire de-a lungul timpului, în acest teritoriu desfășurându-se evenimente, fapte, procese istorice legate de viața oamenilor (exemple: Imperiul Roman și spațiul românesc);
 - b. Mediul natural: forme de relief, ape și climă.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=6zMHm6YrlBI>

https://www.youtube.com/watch?v=__BaaMfiD0Q

Fișă de lucru: Perceperea timpului și a spațiului

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Observând cele 36 de constelații..., egiptenii au stabilit, pe baza poziției și apariției lor de câte 10 zile, un ciclu de 360 de zile. Din anul 2776 î.Hr. a fost întocmit un calendar, la început lunar, în funcție de fazele Lunii; acesta a fost corectat apoi luându-se ca punct de reper apariția la orizont a stelei Sirius alături de Soare - ceea ce a dus la seria de 365 de zile. Anul a fost împărțit în trei anotimpuri agricole (<<revărsarea>>, <<acoperirea>>, <<anotimpul uscat>>) și în 12 luni de câte 30 de zile... Pentru măsurarea timpului egiptenii s-au servit de calendare solare și de clepsidre...”

(Ovidiu Drimba, *Istoria culturii și civilizației*)

1. Precizați, pe baza textului, anul în care egiptenii au realizat primul calendar.
2. Numiți, pe baza textului, anotimpurile în care a fost împărțit anul egiptean.
3. Menționați, pe baza textului, câte luni a avut anul egiptean.
4. Indicați, pe baza textului, ce instrumente de măsurare a timpului au folosit egiptenii.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2022.
3. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Art Klett, București, 2022.
4. Aichimoaie, Adrian Ilie, Boșcodeală, Felicia Elena, Diaconu, Maria Aurelia, Diță, Ion Nicolae, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Booklet, București, 2022.
5. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, Bartic, Marcel, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2022.
6. Rotundu, Elvira, Tomescu-Stachie, Carmen, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corint Logistic, București, 2022.
7. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022.
8. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2022.

